

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет природничих наук

Кафедра біології та екології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Лабораторний інтенсив з культивування
лабораторних організмів**

Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський)

Освітня програма: **Біологія та лабораторна діагностика**

Спеціальність: **Е1 біологія та біохімія**

Галузь знань: **Е Природничі науки, математика та статистика**

Затверджено на засіданні
кафедри біології та екології
Протокол № 1 від "26" серпня 2025 р.

Розробники

Андрій ЗАМОРОКА

к.б.н, доц.

Віктор ШПАРИК

к.б.н, доц.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Лабораторний інтенсив з культивування лабораторних організмів
Викладач (-і)	Андрій Замолока, Віктор Шпарик
Контактний телефон викладача	-
E-mail викладача	andrii.zamoroka@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС, 180 год., I курс, I-II семестр, залік
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Очні групові та онлайн-консультації
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Лабораторний інтенсив з культивування лабораторних організмів – обов'язкова навчальна дисципліна, що вивчається з метою набуття практичних знань і вмінь у галузі лабораторного утримання широкого спектру організмів, включаючи протистів, водоростей, грибів і тварин. Дисципліна виконує прикладну функцію і спрямована на .</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета викладання дисципліни Лабораторний інтенсив з культивування лабораторних організмів полягає у формуванні у студентів практичних навичок і вмінь з методів культивування протистів, водоростей, грибів і тварин у лабораторних умовах, а також оволодіння принципами підтримання, спостереження й експериментальної роботи з культурами живих організмів для навчальних і наукових цілей.</p> <p>Цілі курсу Лабораторний інтенсив з культивування лабораторних організмів передбачають набуття здобувачами ключових практичних вмінь для розвитку професійних компетенцій зі створення, утримання й використання лабораторних культур, дотримання правил біобезпеки і норм біоетики.</p> <p>В результаті вивчення дисципліни студент повинен:</p> <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - правила техніки біобезпеки й етики роботи з живими організмами - основні принципи культивування живих організмів у лабораторних умовах - вимоги до умов росту і розмноження протистів, водоростей, грибів і тварин - типи і склад поживних середовищ для різних груп організмів - методи стерилізації, асептики та запобігання контамінації культур - основні методи підтримання і консервації живих культур - критерії оцінювання життєздатності, чистоти й фізіологічного стану культур <p>Вміти:</p>	

- дотримуватись правил біобезпеки, утилізації відходів і етичного поводження з організмами
- готувати поживні середовища для культивування різних груп організмів
- проводити асептичні операції під час пересівання, інокуляції та роботи з культурами
- ізолювати чисті культури протистів, водоростей, грибів і тварин
- підтримувати лабораторні культури у стабільному стані та здійснювати їх облік
- застосовувати методи мікроскопії для спостереження морфології та життєвих циклів культур
- використовувати лабораторні культури як навчальні та модельні біологічні системи для досліджень
- документувати результати культивування, вести журнали спостережень і звіти

4. Програмні компетентності та результати навчання

ІК01. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі біології при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування законів, теорій та методів біологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

ЗК3 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК4 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК5 Здатність спілкуватися державною мовою як усно так і письмово

ЗК7 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК10 Здатність працювати в команді

СК3 Здатність досліджувати різні рівні організації живого, біологічні явища і процеси

СК12 Здатність до організації лабораторних та польових досліджень і вибору релевантних методів для їх забезпечення

СК15 Здатність до чіткого виокремлення причинно-наслідкових зв'язків між структурною організацією, принципами функціонування фізіологічних систем та середовищем існування

ПР1 Розуміти соціальні та економічні наслідки впровадження новітніх розробок у галузі біології у професійній діяльності

ПР5 Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних біологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення

ПР6 Застосовувати моделі, методи і дані фізики, хімії, екології, математики у процесі навчання та забезпечення професійної діяльності

ПР9 Дотримуватися положень біологічної етики, правил біологічної безпеки і біологічного захисту у процесі навчання та професійній діяльності

ПР10 Знати основи систематики, методи виявлення та ідентифікації неклітинних форм життя, прокариотів і еукариотів й застосовувати їх для вирішення конкретних біологічних завдань

ПР12 Демонструвати знання будови, процесів життєдіяльності та функцій живих організмів, розуміти механізми регуляції фізіологічних функцій для підтримання гомеостазу біологічних систем

ПР14 Аналізувати взаємодії живих організмів різних рівнів філогенетичної спорідненості між собою, особливості впливу різних чинників на живі організми та оцінювати їхню роль у біосферних процесах трансформації речовин і енергії

ПР15 Аналізувати форми взаємовідносин між мікро- та макроорганізмами з визначенням основних напрямів цих процесів

ПР20 Аргументувати вибір методів, алгоритмів планування та проведення польових, лабораторних, клініко-лабораторних досліджень, у т.ч. математичних методів та програмного забезпечення для проведення досліджень, обробки та представлення результатів

ПР21 Аналізувати інформацію про різноманіття живих організмів

ПР22 Поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на добросовісність, професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	-
практичні заняття	60
самостійна робота	120

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибіркового
I-II	E1 біологія та біохімія	I	нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин		
	лекції	практичні	сам. роб.

Модуль 1. Культивування одноклітинних організмів

Методи забору середовищних проб для створення культур "протистів"	-	2	4
Методи ізоляції протистів і створення чистих культур	-	2	4
Культивування пластидовмісних Euglenozoa	-	2	4

Культивування безпластидових Euglenozoa	-	2	4
Культивування пластидовмісних Chrysophyceae	-	2	4
Культивування Volvocaceae	-	2	4
Культивування безпластидових Volvocaceae	-	2	4
Культивування Chlamydomonas	-	2	4
Культивування Choanozoa	-	2	4
Культивування вільноживучих Diplomonadida	-	2	4
Культивування вільноживучих прісноводних Amoebozoa	-	2	4
Культивування Mucetozoa	-	2	4
Культивування Paramecium	-	2	4
Культивування Heterotrichida	-	2	4
Культивування Tetrahymena	-	2	4
Загалом за модулем 1:	-	30	60
Модуль 1. Культивування безхребетних тварин			
Культивування бананового цвіркуна (Gryllus assimilis (Fabricius, 1775))	-	4	8
Культивування жука-чорнотілки (Zophobas morio (Fabricius, 1776))	-	4	8
Культивування тарганів-ліхтарників (Lucihormetica subcincta (Walker, 1868))	-	2	4
Культивування таргана аргентинського (Blaptica dubia (Serville, 1838))	-	2	4
Культивування таргана мадагаскарського (Gromphadorhina portentosa (Serville, 1838))	-	2	4
Культивування хрущака борошняного (Tenebrio molitor Linnaeus, 1758)	-	4	8
Культивування паличника анамського (Medauroidea extradentata Brunner von Wattenwyl, 1907)	-	2	4
Культивування чорної коловодниці (Hermetia illucens (Linnaeus, 1758))	-	4	8
Культивування каліфорнійського хробака (Eisenia foetida (Savigny, 1826))	-	4	8
Культивування ахатини велетенської (Lissachatina fulica (Férussac, 1821))	-	2	4
Загалом за модулем 1:	-	30	60
Загалом:	-	60	120
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання	Система оцінювання навчальної дисципліни визначена <u>Положенням</u> про організацію освітнього процесу та		

<p>навчальної дисципліни</p>	<p>розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Наказ ректора від 03 липня 2025 р. №572)</p> <p>В освітньому процесі використовуються такі види контролю: вхідний, поточний, підсумковий та відстрочений.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вхідний контроль проводиться перед вивченням нового курсу з метою визначення рівня підготовки здобувачів вищої освіти з дисциплін, які забезпечують цей курс. • Поточний контроль проводиться науково-педагогічними працівниками на всіх видах аудиторних занять з метою забезпечення зворотного зв'язку між науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти у процесі навчання, забезпечення управління навчальною мотивацією здобувачів вищої освіти. • Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання здобувачів вищої освіти певного освітнього рівня на проміжному або завершальному етапах їх навчання. Він включає семестровий контроль і атестацію. • Відстрочений контроль або контроль залишкових знань проводиться через деякий час після вивчення навчальної дисципліни.
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>У письмовій роботі студент повинен продемонструвати вміння синтезувати теоретичні і практичні знання, отримані в межах одного змістового модуля. Під час підсумкового модульного завдання розглядаються контрольні питання, тести, ситуаційні задачі, запропоновані у методичних розробках для студентів, здійснюється контроль практичних навиків і умінь за темами змістового модуля. Усі відповіді повинні бути подані чітко, грамотно, у заданій послідовності.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Здобувач освіти вважається допущеним до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені силябусом навчальної дисципліни.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі (письмовій, усній, тестовій), визначеній відповідною кафедрою. При цьому тривалість письмової компоненти</p>

не повинна перевищувати дві академічні години. Якщо підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку, то він виставляється за результатами поточного контролю з усіх видів навчальної роботи (у тому числі теоретичних занять) викладачем, який вів практичні (лабораторні) заняття або сумісно з викладачем-лектором, при цьому присутність здобувача вищої освіти не обов'язкова. Семестровий контроль у формі екзамену виставляється на основі результатів роботи студента впродовж усього семестру, підсумкова кількість балів з дисципліни складає максимум 50, за роботу під час екзамену максимально студент може набрати 50 балів.

7. Політика навчальної дисципліни

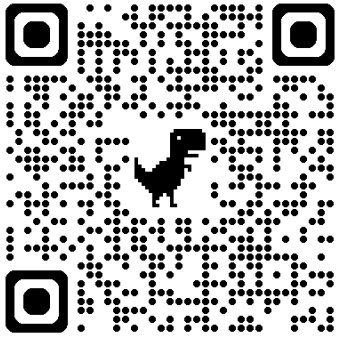
Здобувачі освіти і науково-педагогічні працівники зобов'язані дотримуватися встановлених норм академічної доброчесності, що визначені [Положенням](#) про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Наказ ректора від 27 вересня 2022 р. №529).

Здобувачі освіти і науково-педагогічні працівники зобов'язані дотримуватися загальних морально-етичних принципів і правил поведінки, визначених [Кодексом](#) честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Наказ ректора від 7 вересня 2022 р. №530).

Студенти зобов'язані відвідувати заняття, незалежно у якій формі вони проводяться (авдиторно, дистанційно, індивідуальний графік навчання). Систематичні пропуски занять, без поважних на те причин, є підставою для недопущення окремих студентів до складання семестрового контролю. Відпрацювання пропусків без поважних причин дозволяється лише за заявою на ім'я декана і набуття чинності відповідного розпорядження. Пропуски занять за поважних причин, підтверджених документально, відпрацьовуються без попередніх узгоджень.

Можливість зарахування результатів неформальної освіти. Рекомендовані платформи: Coursera, EdX, Prometheus.

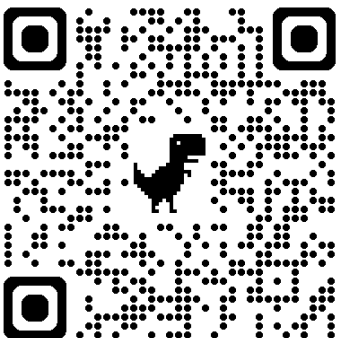
8. Рекомендована література

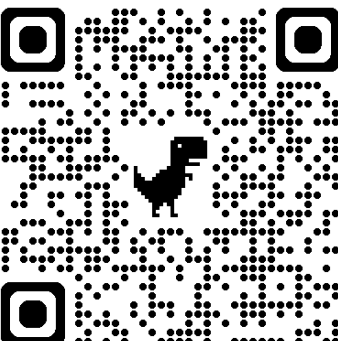
Lee, J. J. & Soldo, A. T. (eds.) (1992). *Protocols in Protozoology*. Society of Protozoologists / Allen Press, Lawrence, Kansas

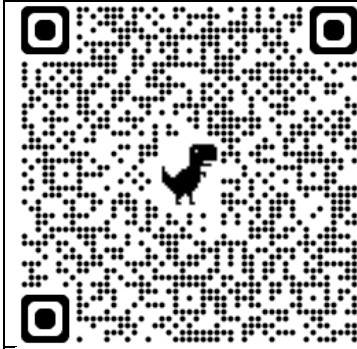
American Type Culture Collection (ATCC). *Protistology Culture Guide* [PDF]. ATCC.

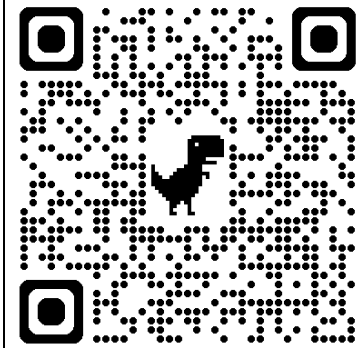
Clark, M. A., Douglas, M., & Choi, J. (2018). Protists (Ch. 23). In *Biology 2e*. OpenStax. Retrieved from <https://openstax.org/books/biology-2e/pages/23-introduction>

Altermatt, F., Fronhofer, E. A., Garnier, A., Giometto, A., Hammes, F., Klecka, J., Legrand, D., Mächler, E., Massie, T. M., Pennekamp, F., Plebani, M., Pontarp, M., Schtickzelle, N., Thuillier, V., & Petchey, O. L. (2014). Big answers from small worlds: a user's guide for protist microcosms as a model system in ecology and evolution. *Methods in Ecology and Evolution*, 6(2), 218–231. Portico. <https://doi.org/10.1111/2041-210x.12312>

Grau T, Vilcinskas A, Joop G. Sustainable farming of the mealworm *Tenebrio molitor* for the production of food and feed. *Zeitschrift fur Naturforschung: Section C Journal of Biosciences*. 2017;72(9):337-349

Kumar, Ummidivarapu & Mercy, T.. (2025). Development of culture protocols for the production of *Zophobas morio* (Fabricius, 1776) (Coleoptera: Tenebrionidae), an alternate source of protein for ornamental fishes under laboratory conditions. *International Journal of Fisheries and Aquatic Studies*. 13. 40-46. 10.22271/fish.2025.v13.i2a.3048.

Викладач
Андрій ЗАМОРОКА
к.б.н., доц.

Викладач
Віктор ШПАРІК
к.б.н., доц.